

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

24 ביולי 2017

1151

א' באב התשע"ז

עמוד

הצעת חוק הגנת הצרכן (תיקון מס' 54) (מכירה מיוחדת), התשע"ז–2017 1266

הצעת חוק הגנת הצרכן (תיקון מס' 54) (מכירה מיוחדת), התשע"ז-2017

תיקון סעיף 8

1. בחוק הגנת הצרכן, התשמ"א-1981¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 8, בהגדרה "מכירה מיוחדת", בכל מקום, במקום "הטובין" יבוא "הנכסים".

דבריו הסבר

למבצע, ומהו מחיר הייחוס שממנו ניתן לגזור מבצע. המטרה של קביעת כללים כאלה היא למנוע מסחר לא הוגן, הטעיה והטיה קוגניטיבית של הצרכן, באשר למשמעות האמיתית של הצעת הנכס או השירות במבצע ולכדאיות הרכישה.

בהקשר זה יצוין כי בתקנה 6(1) לתקנות הגנת הצרכן (מכירות באשראי, מכירה מיוחדת ועסקה ברוכלות), התשמ"ג-1983 קבועה הוראה ולפיה אם מחיר הטובין שלפני המכירה המיוחדת לא היה בתוקף 21 ימים רצופים לפחות לפני התחלת המכירה המיוחדת, על העוסק לציין בהודעתו את התקופה שבה המחיר בתוקף. תקנה זו אינה נאכפת כיום ואולם הממונה על הגנת הצרכן וסחר הוגן הביעה את עמדתה בהנחיה מיום כ' באייר התשע"ג (30 באפריל 2013) כי העלאת מחיר לתקופה קצרה לצורך הורדתו והצגתו כמבצע נדיב במיוחד לצרכן, יכולה להוות מסחר שאינו הוגן.

בספרות המחקרית קיימת הסכמה רחבה כי קידום מכירות באמצעות הוזלת מחיר, דהיינו עריכת מבצע, הוא בעל השפעה גדולה על התנהגות הצרכנים, קרי, מוביל לעלייה בכמויות הנרכשות של הנכס או השירות. על פי רוב, העלייה במכירות נובעת מכך שהשימוש במילה "מבצע" גורם לצרכנים להעריך באופן חיובי יותר את אותו נכס או שירות, בשל מחירו הנמוך, ולכן הם יבחרו לרכוש אותו על פני מוצרים תחליפיים אחרים.

ממצאי הספרות מעלים כי לפחות בעבור חלק מהצרכנים, השפעות אלה מתקיימות גם בהעדר הוזלת מחירים ממשית. כלומר, בעבור חלק מהצרכנים השימוש במילה "מבצע", לבדו, בלא הורדת מחירים אמיתית ולוית, די בו כדי ליצור העדפה לרכוש את אותו מוצר.

בשל העובדה כי בישראל עושים שימוש תדיר במילה "מבצע", גם כאשר לא ברור אם קיימת הוזלת מחירים אמיתית בהשוואה למחיר הרגיל שבו נמכר הנכס או השירות, ובשל העובדה כי כיום לא קיימות הגבלות על כך בחוק, מבקשת הצעת החוק לקבוע כללים אשר יבטיחו כי מבצע המוצע לצרכן הוא אמיתי ולא מכירה רגילה בכסות של מבצע, קרי מבצע פיקטיבי או מבצע שקיים ספק לגבי אמיתותו.

סעיף 1 מוצע לתקן את ההגדרה "מכירה מיוחדת" שבסעיף 8 לחוק כך שבמקום "הטובין" יבוא "הנכסים". הגדרת המונח "נכס" כוללת טובין וכן מקרקעין, זכויות, ניירות ערך ואיגרות חוב ממשלתיות. מכיוון שיתכן כי יחול מבצע גם על חוזה שעניינו מתן זכות למשל, מוצע להרחיב את תחולת ההגדרה על נכסים ולא רק על טובין.

כללי מכירה מיוחדת מוגדרת בסעיף 8 לחוק הגנת הצרכן, התשמ"א-1981 (להלן – החוק), כ"מכירת סוף עונה, מכירת חיסול מלא או חלקי, מכירה לרגל אירוע כלשהו, מכירה שבה מוצעת לצרכן הטבה נוסף על הטובין או על השירותים שבעבורם שילם, או כל מכירה אחרת שבה מוצעים הטובין או השירותים של העסק, כולם או חלקם, במחירים מוזלים לתקופה מסוימת, שלא בדרך מתן הנחה לצרכן פלויני".

על פי ההגדרה האמורה, מכירה מיוחדת יכולה להיות הוזלה במחיר של מוצר, קנייה של מוצר וקבלת מוצר נוסף בלא תמורה או בהנחה וכו'. בכל מקרה, משכה של המכירה המיוחדת מוגבל בזמן.

סעיף 15 לחוק דן בהודעה ברבים או במקום העסק על מכירה מיוחדת, ועל פיו עוסק המפרסם במבצע חייב להבהיר אילו טובין או שירותים כלולים במבצע ואילו אינם כלולים, את המחיר לפני המכירה המיוחדת ואת שיעור ההנחה או המחיר לאחר ההנחה, וכן את תנאי המכירה המיוחדת. כמו כן קובע הסעיף הוראות בדבר החובה לכלול בפרסום את המספר המזערי של הפריטים המוצעים במבצע ואת המספר המזערי של הפריטים המוצעים בהנחה מרבית. זאת ועוד, על העוסק להחזיק מלאי סביר של הפריטים המוצעים במבצע וזאת בהתחשב במהותה ובהיקפה של ההודעה ברבים או במקום העסק כאמור.

הוראות סעיף 15 לחוק אינן גורעות מהוראות כל דין אחר בעניין הצגת מחירים של טובין או שירותים. על פי סעיף 17 לחוק עוסק המציע, המציג או המוכר טובין לצרכן חייב להציג על גביהם או על אריזתם את מחירם הכולל. בתקופת מבצע, מחירו הכולל של המוצר (ככל שהמוצר נמכר בהנחה), הוא מחיר המבצע ועל כן ככלל, יש להציג מחיר זה על גבי המוצר.

עם זאת, תקנה 2 לתקנות הגנת הצרכן (כללים שונים לפרסום מחירי נכסים ושירותים), התשמ"א-1991, קובעת כי כאשר מהות המבצע היא מחיר נמוך יותר מהמחיר הרגיל המוצג על גבי המוצר, וכאשר המבצע הוא לתקופה שאינה עולה על 35 ימים, הצגת מחיר המבצע, יכולה להיות בשלט או בתווית מדף בסמוך למצרך המוצע במבצע שבהם יש לפרט את המחיר לפני ההנחה וכן את מחיר המבצע.

מטרתה של הצעת חוק זו לקבוע הוראות משלימות להוראות הקיימות בעניין מכירה מיוחדת. החוק בנוסחו היום קובע הוראות בעניין גילוי נאות בפרסום והצגת מחירים, ואולם אינו קובע כללים ותנאים המגדירים כמה זמן רשאי עוסק להציע למכירה נכס או שירות במבצע, כמה זמן תנאי המכירה הרגילים צריכים להיות בתוקף לפני יציאה

¹ ס"ח התשמ"א, עמ' 248; התשע"ז, עמ' 593.

(1) במקום כותרת השוליים יבוא "הודעה ברבים או במקום העסק על מכירה מיוחדת";

(2) בכל מקום, במקום "טובין" יבוא "נכסים" ובמקום "הטובין" יבוא "הנכסים".

הוספת סעיף 15א

3. אחרי סעיף 15 לחוק העיקרי יבוא:

"הגבלות על מכירה מיוחדת
(א) לא יציע עוסק לצרכן נכס או שירות במכירה מיוחדת, אלא אם כן הציע לצרכן את הנכס או השירות שלא במכירה מיוחדת (בסעיף זה – מכירה רגילה) למשך תקופה של 30 ימים רצופים לפחות בתכוף לפני מועד תחילת המכירה המיוחדת (בסעיף זה – תקופת המכירה הרגילה).

(ב) המחיר שאותו יפרסם או יציג עוסק בהתאם להוראות סעיפים 15 או 17 עד 17, לפי העניין, כמחיר של הנכס או השירות לפני המכירה המיוחדת, יהיה המחיר שבו הציע העוסק את הנכס או השירות בתקופת המכירה הרגילה, ולעניין מכירה מיוחדת המוצעת רק לצרכן שהתקשר עם עוסק בתכנית הטבות (בסעיף זה – צרכן בתכנית הטבות) – המחיר שבו הציע העוסק לצרכן בתכנית הטבות את הנכס או השירות בתקופת המכירה הרגילה.

(ג) חל שינוי במחירו של נכס או שירות המוצע לצרכן במכירה מיוחדת במהלך תקופת המכירה הרגילה, יהיה המחיר שאותו יפרסם או יציג העוסק כאמור בסעיף קטן (ב) המחיר הנמוך מבין המחירים שבהם הציע למכירה את הנכס או השירות במהלך אותה תקופה.

ד ב ר י ה ס ב ר

או השירות לפני המכירה המיוחדת, יהיה המחיר שהיה בתוקף בתקופת המכירה הרגילה.

הוראות ההסדר המוצע בסעיף 15א חלות גם לגבי מכירה מיוחדת המוצעת לצרכן שהתקשר עם עוסק בתכנית הטבות כהגדרתה המוצעת, קרי חברות במועדון לקוחות (ר' ההגדרה "תכנית הטבות" בסעיף קטן (ח) המוצע) (להלן – צרכן בתכנית הטבות). מוצע לקבוע כי לעניין מכירה מיוחדת המוצעת רק לצרכן בתכנית הטבות יהיה המחיר שאותו על העוסק לפרסם או להציג כאמור – המחיר שבו הציע העוסק את הנכס או השירות לצרכן בתכנית הטבות במהלך תקופת המכירה הרגילה, ולא המחיר שהוצע באותה תקופה גם לכל צרכן אחר.

יובהר כי אין באמור כדי לגרוע מזכותו של עוסק לקבוע לצרכן בתכנית הטבות תנאי מכירה רגילים שונים מאלה של צרכנים שאינם בתכנית הטבות.

לסעיף קטן (ג)

מאחר שעוסק רשאי לשנות את מחיר הנכס או השירות במהלך תקופת המכירה הרגילה, מוצע לקבוע כי אם עוסק שינה את מחיר הנכס או השירות במהלך תקופת המכירה הרגילה, המחיר שיציג או יפרסם העוסק לפי סעיף קטן (ב) – המחיר הנמוך מבין המחירים שבהם הציע את הנכס או השירות למכירה באותה תקופה. מובן שכל

סעיף 2 בהתאם לתיקון המוצע בהגדרה "מכירה מיוחדת" שבסעיף 8 לחוק (ר' סעיף 1 לעיל) ולאור ההסדר המוצע בסעיף 15א בנוסחו המוצע (ר' סעיף 3 להלן), מוצעות התאמות גם בסעיף 15 לחוק שעניינו הודעה ברבים על מכירה מיוחדת.

סעיף 3 לסעיף 15א המוצע

לסעיף קטן (א)

מוצע לקבוע כי עוסק לא יוכל להציע לצרכן נכס או שירות במכירה מיוחדת, אלא אם כן אותו נכס או שירות הוצעו שלא במכירה מיוחדת, לפרק זמן משמעותי אשר לא יפחת מ־30 ימים רצופים בתכוף לפני מועד תחילת המכירה המיוחדת (להלן – תקופת המכירה הרגילה). זאת, כדי להבטיח כי הצעת העוסק למכירה מיוחדת היא אכן מיוחדת ומגלמלת בתוכה הטבה לעומת תנאי המכירה שקדמו להצעת המכירה המיוחדת, וכן כדי למנוע ניצול לרעה של הצגת המכירה כמבצע כגון, על ידי העלאת מחיר של מוצר או שירות, ליום או יומיים, רק לשם הורדתו והצגתו כמבצע אטרקטיבי במיוחד.

לסעיף קטן (ב)

מוצע לקבוע כי המחיר שאותו יפרסם או יציג עוסק בהתאם לסעיפים 15 או 17 עד 17 לחוק כמחיר של הנכס

(ד) תקופת מכירה מיוחדת לא תעלה על 45 ימים רצופים (בסעיף זה – התקופה המותרת); הפסיק עוסק את המכירה המיוחדת לפני תום התקופה המותרת, רשאי הוא על אף הוראות סעיף קטן (א) לחזור ולהציע לצרכן את אותו נכס או שירות במכירה מיוחדת ובלבד שהימים שבהם הוצעו הנכס או השירות במכירה רגילה יבואו במניין התקופה המותרת.

(ה) סך כל התקופות המותרות במהלך שנה לא יעלה על סך כל התקופות שבהן הציע העוסק לצרכן את הנכס או השירות במכירה רגילה במהלך אותה שנה.

(ו) הוראות סעיף זה יחולו לעניין מכירה מיוחדת של נכס או שירות עונתיים, בשינויים המחויבים ובשינויים אלה:

(1) המחיר שיפרסם או שיציג עוסק כמחיר של הנכס או השירות לפני המכירה המיוחדת, לפי הוראות סעיף קטן (ב), יכול שיהיה המחיר שבו הציע העוסק את הנכס או השירות העונתיים לצרכן או לצרכן בתכנית הטבות, לפי העניין, בתקופת המכירה הרגילה הראשונה באותה עונה;

(2) על אף הוראות סעיף קטן (ה), סך כל התקופות המותרות במהלך עונה לא יעלה על סך כל התקופות שבהן הציע העוסק לצרכן את הנכס או השירות העונתיים במכירה רגילה במהלך אותה עונה.

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף קטן (ה)

מוצע לקבוע כי סך כל התקופות המותרות במהלך שנה קלנדרית לא יעלה על סך התקופות שבהן הוצעו הנכס או השירות במכירה רגילה באותה שנה קלנדרית. מטרת הסעיף היא לשמר יחס שווה לפחות בין תקופת המבצע לבין תקופת המכירה בתנאי מכירה רגילים, במהלך שנה קלנדרית, שכן אחרת אין משמעות אמיתית למכירה המיוחדת.

לסעיף קטן (ו)

מוצע לקבוע כי הוראות ההסדר המוצע יחולו גם לעניין מכירה מיוחדת של נכס או שירות עונתיים. הכוונה לנכס או שירות המוצעים למכירה בתקופה שאינה עולה על ארבעה חודשים רצופים במהלך שנה. גם לגבי מכירה מיוחדת של נכס או שירות עונתיים לא יעלה משך הזמן שבו הם מוצעים למכירה מיוחדת על משך הזמן שבו הם מוצעים בתנאי מכירה רגילים באותה עונה. עם זאת, מכיוון שמדובר בנכס או שירות עונתיים מוצע להקל ולקבוע כי במהלך כל עונה רשאי עוסק לייחס למבצע את המחיר שקדם למבצע אשר היה קיים בתחילת אותה עונה.

שהעוסק הוריד את מחיר הנכס או השירות במהלך תקופת המכירה הרגילה, הורדת מחיר זו לא תוצג לצרכן כמבצע.

לסעיף קטן (ד)

מוצע לקבוע כי תקופת המכירה המיוחדת לא תעלה על 45 ימים רצופים (להלן – התקופה המותרת). מכירה מיוחדת בהתאם להגדרתה בסעיף 8 לחוק, היא תמיד לתקופה מוגבלת בזמן. מוצע לקבוע במפורש בחוק מה משך תקופת המכירה המיוחדת המותרת וכן להבהיר כי ההוראה בדבר התקופה המותרת תחול בין אם העוסק עורך מבצע אחד שנמשך על פני כל התקופה המותרת ובין אם העוסק עורך בתוך התקופה המותרת כמה מבצעים שונים לגבי אותו נכס או שירות.

זאת ועוד, מוצע לקבוע כי ככל שעוסק הפסיק את המכירה המיוחדת לפני תום התקופה המותרת, הוא רשאי לחזור ולהציע את אותו נכס או שירות במכירה מיוחדת, ובלבד שהימים שבהם הוצעו הנכס או השירות במכירה רגילה יבואו במניין התקופה המותרת.

(ז) השר רשאי לפטור מהוראות סעיף זה, כולן או חלקן, סוגים של נכסים או שירותים או נכסים או שירותים מסוימים, או סוגים של מכירות מיוחדות, ורשאי הוא להתנות פטור כאמור בתנאים.
(ח) בסעיף זה –

“נכס או שירות עונתיים” – נכס או שירות שמציע עוסק למכירה לצרכן במהלך עונה;

“עונה” – תקופה שאינה עולה על ארבעה חודשים רצופים במהלך שנה;

“תכנית הטבות” – התקשרות מתמשכת בין צרכן לבין עוסק, שבה הצרכן מוסר את פרטיו לשם הצטרפות לתכנית מסוג מועדון לקוחות שמפעיל העוסק ומהותה היא קבלת הטבות או צבירת זכויות, מהעוסק או מעוסק אחר, בין שההצטרפות לתכנית כרוכה בתשלום ובין שאינה כרוכה בתשלום.”

תיקון סעיף 222

בסעיף 222(ב) לחוק העיקרי, אחרי פסקה (16) יבוא:

“(16א) הציע לצרכן נכס או שירות במכירה מיוחדת בלא שהנכס או השירות הוצעו למכירה רגילה למשך תקופת המכירה הרגילה, בניגוד להוראות סעיף 15א(א);

(16ב) לא פרסם או לא הציג את המחיר שבו הציע את הנכס או השירות בתקופת המכירה הרגילה כמחיר של הנכס או השירות לפני המכירה המיוחדת, או לא הציג את המחיר הנמוך מבין המחירים שבהם הציע למכירה את הנכס או השירות בתקופת המכירה המיוחדת כמחיר של הנכס או השירות לפני המכירה המיוחדת, בניגוד להוראות סעיף 15א(ב) או (ג);

(16ג) הציע לצרכן נכס או שירות במכירה מיוחדת לתקופה העולה על התקופה המותרת, בניגוד להוראות סעיף 15א(ד);

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף קטן (ז)

יצוין כי נוסח ההגדרה “תכנית הטבות” לקוח מההגדרה המוצעת בסעיף 16א(א) לחוק כנוסחו בהצעת חוק הגנת הצרכן (תיקון מס’ 51) (שינוי תכנית הטבות לצרכן או סיומה), התשע”ז–2017 (פורסמה בהצעות חוק הכנסת 684, מיום י’ בשבט התשע”ז (6 בפברואר 2017)). הצעת החוק האמורה נמצאת בימים אלה בהליכי חקיקה מתקדמים בכנסת. לאחר שההצעה תתקבל בקריאה השנייה והשלישית בכנסת יהיה ניתן להפנות בסעיף קטן (ח) להגדרה כנוסחה בסעיף 16א(א) האמור.

סעיף 4 מוצע לתקן את סעיף 222 לחוק, שעניינו עיצום כספי, ולהוסיף לרשימת ההוראות המנויות בסעיף קטן (ב) את ההוראות לפי ההסדר המוצע בסעיף 15א שבשל הפרתן יהיה ניתן להטיל עיצום כספי לפי המדרג הגבוה קרי, 45,000 ש”ח למפר שהוא תאגיד ו-25,000 ש”ח למפר שאינו תאגיד.

מוצע להסמיך את שר הכלכלה והתעשייה (להלן – השר) לפטור סוגים של נכסים או שירותים, נכסים או שירותים מסוימים או סוגים של מכירות מיוחדות מהוראות ההסדר המוצע, כולו או חלקו, וכן להתנות פטור כאמור בתנאים. כך למשל, למוצרי מזון טריים שיש להם תפוגה קצרה (מוצרי חלב או מוצרי מאפה הנאפים במקום), יוכל השר לקבוע פטור גורף או פטור חלקי, או לקבוע פטור בתנאים. זאת ועוד, השר רשאי לפטור סוגי מבצעים (כגון מבצעים על קנייה בכמות מסוימת) מהוראות החוק, באופן חלקי או מלא או בתנאים.

לסעיף קטן (ח)

מוצעות הגדרות למונחים שנעשה בהם שימוש בסעיף 15א המוצע.

(16ד) סך כל התקופות שבהן הציע לצרכן נכס או שירות במכירה מיוחדת במהלך שנה עולה על סך כל התקופות שבהן הציע את הנכס או השירות במכירה רגילה במהלך אותה שנה, בניגוד להוראות סעיף 15א(ה);

(16ה) סך כל התקופות שבהן הציע לצרכן נכס או שירות עונתיים במכירה מיוחדת במהלך עונה עולה על סך כל התקופות שבהן הציע את הנכס או השירות במכירה רגילה במהלך אותה עונה, בניגוד להוראות סעיף 15א(ו)(2)."

5. תחילתו של חוק זה ארבעה חודשים מיום פרסומו.

תחילה

